C/2024/1761

22.3.2024

P9_TA(2023)0321

Betrekkingen met Belarus

Resolutie van het Europees Parlement van 13 september 2023 over de betrekkingen met Belarus (2023/2041(INI))

(C/2024/1761)

Het Europees Parlement,

— gezien zijn eerdere resoluties over Belarus,

— gezien de conclusies van de Raad van 12 oktober 2020 en van 21 en 22 oktober 2021 over Belarus,

— gezien de gezamenlijke verklaring van de top van het Oostelijk Partnerschap van 15 december 2021 in Brussel,

— gezien de verklaring van de ministers van Buitenlandse Zaken van de G7 van 4 november 2022 over Belarus,

— gezien de verklaring van hoge vertegenwoordiger Josep Borrell van 3 maart 2023 over de veroordeling van Ales Bjaljatski en andere mensenrechtenverdedigers en de verklaring van hoge vertegenwoordiger Josep Borrell van 17 januari 2023 over de rechtszaken tegen oppositieleiders en journalisten in Belarus,

— gezien de aan de VN-Mensenrechtenraad gerichte verslagen van 4 mei 2022 en 20 juli 2022 van de speciale rapporteur van de VN voor de mensenrechtensituatie in Belarus, Anaïs Marin, de oproep van VN-deskundigen van 10 oktober 2022 tot onmiddellijke vrijlating van de gevangengenomen Nobelprijswinnaar Ales Bjaljatski en andere mensenrechtenverdedigers in Belarus, en de reactie van 3 maart 2023 van de woordvoerder van de VN voor de mensenrechten, Ravina Shamdasani, op de veroordeling van mensenrechtenverdedigers in Belarus,

— gezien de onafhankelijkheidsverklaring waarmee Belarus zich op 25 augustus 1991 onafhankelijk verklaarde van de Sovjet-Unie,

— gezien de verklaring van staatssoevereiniteit van de Wit-Russische Socialistische Sovjetrepubliek van 27 juli 1990,

— gezien het Akkoord van Białowieża, dat op 10 december 1991 door de Hoge Raad van Belarus is geratificeerd en waarmee het einde van de Sovjet-Unie is afgekondigd,

— gezien de op 15 maart 1994 aangenomen grondwet van de Republiek Belarus,

— gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Handvest van de Verenigde Naties, het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing en alle andere mensenrechtenverdragen waarbij Belarus partij is,

— gezien de verklaring en het actieprogramma van Wenen van 25 juni 1993,

— gezien het Verdrag inzake de non-proliferatie van kernwapens,

— gezien het Memorandum van Boedapest inzake veiligheidsgaranties,

— gezien het World Report 2022 van Human Rights Watch over Belarus,

— gezien het VN-Verdrag tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad,

— gezien het op 28 juni 2022 aangenomen tweede evaluatieverslag van de groep van deskundigen inzake actie tegen mensenhandel van de Raad van Europa over de tenuitvoerlegging van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bestrijding van mensenhandel door Belarus,

— gezien de verslagen van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten van 4 maart 2022 en 3 februari 2023 over de situatie van de mensenrechten in Belarus in de aanloop naar en de nasleep van de presidentsverkiezingen van 2020,

— gezien het verslag van het Moskou-mechanisme van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) van 11 mei 2023 over de ernstige bedreiging voor de menselijke dimensie van de OVSE in Belarus sinds 5 november 2020,

— gezien het onderzoeksverslag van de onderzoeksmissie van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie van juli 2022 getiteld "Event involving Ryanair flight FR4978 in Belarus airspace on 23 May 2021 [23 mei 2021]",

— gezien resolutie 2495 (2023) van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa van 27 april 2023 getiteld "Deportations and forcible transfers of Ukrainian children and other civilians to the Russian Federation or to temporarily occupied Ukrainian territories: create conditions for their safe return, stop these crimes and punish the perpetrators",

— gezien Besluit GB.347/INS/14 (Rev. 1) van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) van 20 maart 2023 en haar resolutie van 12 juni 2023 over de maatregelen die de Raad van Beheer overeenkomstig artikel 33 van het Statuut van de IAO heeft aanbevolen met betrekking tot Belarus,

— gezien artikel 54 van zijn Reglement,

— gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A9-0258/2023),

A. overwegende dat het onrechtmatige regime van Aljaksandr Loekasjenka drie jaar na de frauduleuze presidentsverkiezingen van 9 augustus 2020 de systematische onderdrukking van het Belarussische volk, die zich uitstrekt tot alle geledingen van de samenleving, met inbegrip van kwetsbare en gemarginaliseerde personen, verder opvoert; overwegende dat de rechtbanken meer dan 3 000 personen op grond van politiek gemotiveerde aanklachten tot diverse straffen hebben veroordeeld en dat meer dan 1 500 personen nog steeds op politieke gronden gevangen zitten, terwijl duizenden anderen worden gefolterd om niet toe te geven dat zij die status hebben en onder de voortdurende druk van intimidatie, bedreigingen en mogelijke arrestatie en verzonnen aanklachten leven; overwegende dat het regime van Loekasjenka honderden politieke veroordelingen op grond van strafrechtelijke aanklachten heeft uitgesproken en onder meer bijna honderd Belarussische advocaten hun vergunning heeft afgenomen, honderden mediakanalen heeft gesloten en ruim duizend niet-gouvernementele organisaties (ngo's) heeft uitgeschreven; overwegende dat tal van mediaondernemers en journalisten zich gedwongen zagen Belarus te ontvluchten en hun activiteiten in ballingschap te hervatten, voornamelijk in Litouwen en Polen; overwegende dat meer dan 30 journalisten en mediawerkers nog steeds gevangen zitten op grond van valse strafrechtelijke aanklachten; overwegende dat vier grote onafhankelijke vakbonden en het Belarussische Congres van Democratische Vakbonden zijn opgedoekt en dat ten minste 14 van hun leiders en leden gevangen zijn gezet; overwegende dat vrijgelaten politieke gevangenen te maken krijgen met extreme discriminatie, aangezien het regime hun verbiedt zich vrij te verplaatsen en hun de toegang tot de arbeidsmarkt, hun bankrekeningen en andere financiële activa ontzegt; overwegende dat het optreden van het regime en de ontzegging van medische zorg en rechtsbijstand hebben geleid tot de dood van politieke gevangenen, onder wie Vitold Ashurak, Dzmitry Dudoits, Aliaksandr Vikhor, Mikalai Klimovicz, Dzmitryj Sarokin en Ales Pushkin; overwegende dat alleen al in de afgelopen jaren ongeveer 300 000 Belarussen het land zijn ontvlucht uit angst voor een soortgelijk lot;

B. overwegende dat de onderdrukking door het regime van Loekasjenka in de verslagen van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten over de situatie in Belarus wordt vergeleken met misdrijven tegen de menselijkheid;

C. overwegende dat het in mei, respectievelijk juni 2023 drie jaar geleden was dat de Belarussische oppositieblogger Siarhei Tsichanowski en Viktar Babaryka werden gearresteerd op grond van politiek gemotiveerde beschuldigingen toen zij zich kandidaat stelden voor het presidentschap van Belarus; overwegende dat Palina Sharenda-Panasiuk, een politieke gevangene en activiste van de burgercampagne "Europees Belarus", uit protest tegen de folterende omstandigheden waarin zij gevangen zat, heeft besloten afstand te doen van haar Belarussische staatsburgerschap, dat zij nadat zij een formele aanvraag had ingediend, is afgevoerd om een psychiatrisch onderzoek te ondergaan en dat sindsdien niet geweten is waar zij is;

D. overwegende dat ten minste 1 300 kinderen met een handicap in Belarus opgesloten zitten in instellingen waar er problemen zijn met correcte diagnose, onderwijs of maatschappelijke re-integratie en waar het ontbreekt aan publieke verantwoording en transparantie;

E. overwegende dat de internationale gemeenschap, met inbegrip van de EU en haar lidstaten, de uitslag van de presidentsverkiezingen niet heeft erkend en Aljaksandr Loekasjenka niet erkent als president van Belarus; overwegende dat de Belarussische autoriteiten geen doeltreffend onderzoek hebben ingesteld naar de wijdverbreide beschuldigingen van foltering en andere vormen van mishandeling van vreedzame betogers door ordehandhavers in augustus 2020 na de frauduleuze presidentsverkiezingen;

F. overwegende dat het regime de laatste resten van politiek pluralisme in het land uit de weg aan het ruimen is, onder meer door de aanstaande zogenaamde herregistratie van politieke partijen, die waarschijnlijk zal leiden tot de eliminatie van alle partijen behalve die welke het regime steunen; overwegende dat met de nieuwe grondwet van februari 2022 nieuwe, ondemocratische instellingen worden gecreëerd die alleen dienen om de greep van het regime op de macht veilig te stellen en het parlement te beroven van de laatste schijn van zeggenschap over het politieke proces;

G. overwegende dat in januari 2022 wijzigingen van het Belarussische wetboek van strafrecht in werking zijn getreden waarbij strafrechtelijke aansprakelijkheid voor deelname aan de activiteiten van niet-geregistreerde organisaties opnieuw is ingevoerd; overwegende dat momenteel geen enkele mensenrechtenorganisatie in het land haar activiteiten legaal kan uitvoeren; overwegende dat in mei 2022 verdere wijzigingen van het wetboek van strafrecht van kracht zijn geworden waarmee de autoriteiten de toepassing van de doodstraf hebben uitgebreid tot pogingen tot terrorisme, een aanklacht die al eerder is gebruikt in processen tegen politieke activisten; overwegende dat Loekasjenka in juli 2022 wetgeving heeft ondertekend op grond waarvan onderzoek en processen bij verstek mogelijk worden op grond van 48 artikelen van het wetboek van strafrecht; overwegende dat het regime van Loekasjenka in januari 2023 een wet heeft aangenomen waarmee personen in ballingschap die van zogenaamde aan extremisme gerelateerde misdrijven worden beschuldigd — de lijst van deze personen bevat al meer dan 2 000 namen — het staatsburgerschap wordt ontnomen;

H. overwegende dat het regime van Loekasjenka de soevereiniteit van Belarus op gevaarlijke wijze ondermijnt door het om te vormen tot een satellietstaat van Rusland en toe te laten dat Belarus door Rusland wordt opgeslokt in een zogenaamde statenunie, waardoor het risico van een rechtstreekse bezetting extreem groot wordt, tegen de duidelijke wil van de meerderheid van de Belarussen in; overwegende dat Loekasjenka een statenuniepact tussen Belarus, Rusland en Kazachstan heeft voorgesteld om kernwapens te delen;

I. overwegende dat het regime van Loekasjenka uitingen van de nationale identiteit van de Belarussische burgers, waaronder de taal en cultuur van de natie, verder aan het vernietigen is; overwegende dat het een agressief beleid van russificatie voert door middel van willekeurige detenties en vooral door de brute behandeling van culturele figuren, waaronder schrijvers, kunstenaars en musici, en mensen die in het openbaar Belarussisch spreken, alsook door het verbieden van nationale en historische symbolen van Belarus, zoals de wit-rood-witte vlag en het wapen van Pahonia, en het opdoeken van uitgeverijen, particuliere scholen en Belarussische taalcursussen;

J. overwegende dat het regime van Loekasjenka etnische, religieuze en seksuele minderheden, in het bijzonder de Litouwse en Poolse etnische gemeenschappen, blijft marginaliseren door hun leiders, zoals Andrzej Poczobut, te vervolgen, Litouwse en Poolse onderwijsinstellingen te sluiten, onderwijs in hun etnische talen af te schaffen en Poolse herdenkingsbegraafplaatsen te vernietigen; overwegende dat het ook religieuze gemeenschappen en individuen blijft onderdrukken, hetgeen in strijd is met het recht op vrijheid van godsdienst en levensovertuiging; overwegende dat talrijke rooms-katholieke, protestantse, orthodoxe en Grieks-katholieke priesters en predikanten het slachtoffer zijn geworden van diverse vormen van vervolging, gaande van boetes tot lange gevangenisstraffen; overwegende dat de Belarussische orthodoxe kerk vaak de belangen van het regime dient, onder meer door de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne te steunen; overwegende dat wijlen de aartsbisschop van Grodno, Artemy Kishchanka, de enige hiërarch van de aan Moskou ondergeschikte Belarussische orthodoxe kerk — het Belarussische exarchaat — die in 2020 het geweld van het regime van Loekasjenka tegen vreedzame demonstranten heeft veroordeeld, met pensioen is gestuurd en daarna te maken kreeg met pesterijen die zijn gezondheid aantastten en zijn dood bespoedigden;

K. overwegende dat lhbti-personen in Belarus te maken hebben met verdere systemische discriminatie en geweld; overwegende dat Belarus wetgeving tegen "lhbti-propaganda" zou kunnen invoeren die vergelijkbaar is met die in Rusland; overwegende dat Belarussen die in Rusland wonen, werken of hun toevlucht zoeken, tot de meest kwetsbaren voor grensoverschrijdende repressie door de Belarussische autoriteiten behoren;

L. overwegende dat de Belarussische autoriteiten vaak hun toevlucht nemen tot surveillance, onlinecensuur en desinformatie, en technologie inzetten om controle over de bevolking uit te oefenen; overwegende dat dergelijke onderdrukkingspraktijken de zoveelste stap vormen in de richting van digitaal autoritarisme en de onderdrukking van de digitale rechten van de mensen in Belarus, met steeds zwaardere intimidatie van burgers en een krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld tot gevolg;

M. overwegende dat Belarus zich in oktober 2022 met ingang van 8 februari 2023 heeft teruggetrokken uit het Eerste Facultatieve Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, en daarmee het mandaat van het Mensenrechtencomité van de VN heeft geblokkeerd om klachten over mensenrechten van personen in Belarus te ontvangen en te beoordelen; overwegende dat Belarussen hierdoor verstoken blijven van internationale bescherming, aangezien noch de VN-Mensenrechtenraad, noch het Europees Hof voor de Rechten van de Mens klachten van Belarussen kan behandelen;

N. overwegende dat het onrechtmatige regime van Loekasjenka actief steun verleent en volledig medeplichtig is geworden aan de ongerechtvaardigde aanvalsoorlog en de oorlogsmisdrijven van Rusland tegen Oekraïne; overwegende dat het regime de Russische militaire agressie tegen Oekraïne en het gebruik van terroristische middelen door Rusland rechtstreeks mogelijk maakt en steunt, zoals blijkt uit het omleiden van Ryanair-vlucht FR4978 in mei 2021 en de aankondiging dat de door de Russische staat gesponsorde terroristische organisatie Wagnergroep welkom is; overwegende dat de meerderheid van de Belarussen tegen de deelname van hun land aan deze oorlog is en dit laat blijken door vreedzame protesten te organiseren, die hebben geleid tot arrestaties, vervolgingen en wangedrag van de politie, door transporten van Russisch militair materieel te saboteren en door zich aan te sluiten bij of steun te verlenen aan Belarussische regimenten die aan de zijde van de Oekraïense strijdkrachten vechten; overwegende dat verzet tegen de betrokkenheid van Belarus — het enige land in Europa en Centraal-Azië dat de doodstraf toepast — bij de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne wordt ontmoedigd door het gebruik van de doodstraf; overwegende dat de medeplichtigheid van het regime van Loekasjenka aan de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne door de EU en de NAVO nadrukkelijk aan de kaak is gesteld en aanleiding heeft gegeven tot een gezamenlijke aanpak van beide organisaties op basis van vergelijkbare of zelfs gezamenlijke beoordelingen, en dat de samenwerking tussen de EU en de NAVO dienovereenkomstig moet worden versterkt;

O. overwegende dat de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa op 27 april 2023 met eenparigheid van stemmen de deportatie, heropvoeding en russificatie van Oekraïense kinderen — waarvan sommigen naar het Dubrava-kamp zijn gestuurd, dat eigendom is van Belaruskali — heeft veroordeeld; overwegende dat deze misdrijven, waaraan het regime van Loekasjenka medeplichtig is, kunnen neerkomen op genocide;

P. overwegende dat het regime van Loekasjenka een rechtstreekse bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU en haar burgers; overwegende dat dit blijkt uit zijn aanvaarding van de plaatsing van Russische tactische kernwapens op zijn grondgebied, zijn weigering om de nucleaire veiligheidsvoorschriften toe te passen in de Belarussische kerncentrale in Astravyets, zijn georkestreerde kaping van een civiele vlucht, Ryanair FR4978, zijn voortdurende instrumentalisering van migratie en mensenhandel, zijn agressieve oorlogsretoriek sinds augustus 2020 en zijn bevordering van een grotere Russische militaire aanwezigheid in Belarus door middel van permanente gezamenlijke manoeuvres;

Q. overwegende dat het regime van Loekasjenka migranten uit niet-EU-landen onder dwang over zijn grenzen met Letland, Litouwen en Polen blijft sturen; overwegende dat migranten in Belarus te maken krijgen met foltering en andere vormen van mishandeling door grenswachten en andere functionarissen, belemmeringen bij het aanvragen van asiel, en refoulement;

R. overwegende dat de Belarussische democratische krachten onder leiding van Svjatlana Tsichanowskaja een gevestigde structuur hebben die gestaag internationale erkenning krijgt, zoals de recente vorming van het verenigd overgangskabinet, de vernieuwde coördinatieraad en de missie van democratisch Belarus in Brussel; overwegende dat het verenigd overgangskabinet, de leden van verschillende democratische oppositiepartijen in de diaspora en andere Belarussen een cruciale rol spelen om actieve steun te blijven verlenen aan politieke gevangenen, hun families en activisten die zich nog in Belarus bevinden;

S. overwegende dat Svjatlana Tsichanowskaja en de leiders van democratische politieke partijen publiekelijk de Europese aspiraties van Belarus hebben uitgesproken;

T. overwegende dat de EU en haar lidstaten als reactie op de aanhoudende repressie een aantal beperkende maatregelen tegen het regime van Loekasjenka hebben genomen, waaronder sancties tegen 195 personen en 34 entiteiten die schuldig zijn aan directe betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen en steun aan het regime; overwegende dat de EU en haar lidstaten meer dan 100 miljoen EUR hebben uitgetrokken om het Belarussische volk en zijn democratische aspiraties te steunen;

U. overwegende dat het regime van Loekasjenka het effect van de westerse sancties tegen Belarus weet te beperken door gebruik te maken van bijstand van Rusland, zoals het gebruik van Russische vervoers- en haveninfrastructuur voor de uitvoer van Belarussische goederen, preferentiële toegang tot de Russische markt en uitstel van schuldaflossingen aan Rusland, en door de sancties te omzeilen;

V. overwegende dat het bbp van Belarus in 2022 als gevolg van de westerse sancties met 4,7 % is gedaald, d.w.z. slechts half zoveel als verwacht; overwegende dat de EU-invoer uit Belarus in 2022 ruim is gehalveerd ten opzichte van voorgaande jaren, van 6,54 miljard EUR in 2021 tot 3,19 miljard EUR; overwegende dat de uitvoer van Belarus naar Rusland met meer dan 40 % is gestegen, van 16,3 miljard USD in 2021 tot 23 miljard USD in 2022; overwegende dat de uitvoer van Belarus naar China in 2022 bijna is verdubbeld;

W. overwegende dat het regime van Loekasjenka het centraal geplande economische model uit het Sovjettijdperk aan het herstellen is, met name door de detailhandelsprijzen te reguleren, door de industriële productie van staatsbedrijven op een hoog niveau te handhaven, zelfs als er geen vraag is, door particuliere bedrijven onder de knoet te houden, onder meer door buitenlandse investeerders te verbieden hun belangen in bedrijven in Belarus te verkopen, en door regels op te leggen die de confiscatie van particuliere eigendommen mogelijk maken; overwegende dat Belarus zich niet heeft neergelegd bij de belangrijkste bevindingen van de IAO-onderzoekscommissie van 2004 en dat het regime van Loekasjenka nog steeds vakbondsleden vervolgt;

X. overwegende dat honderden Belarussen momenteel dankzij EU-steun een beurs krijgen en dat nog veel meer Belarussen deelnemen aan onlineopleidingen om hun beroepsvaardigheden te verbeteren en zullen deelnemen aan professionele uitwisselingen;

Voortdurende onderdrukking door het regime van Loekasjenka en EU-steun voor onderdrukte personen

1. veroordeelt in de krachtigste bewoordingen de niet-aflatende onderdrukking en de systematische en wijdverbreide mensenrechtenschendingen die het regime van Loekasjenka voortdurend begaat, waaronder talrijke gevallen van mishandeling en foltering, alsook incommunicado-detentie van en ontoereikende medische bijstand aan politieke gevangenen en andere personen die op politieke gronden worden vervolgd, zoals journalisten, mensenrechtenactivisten, onafhankelijke vakbondsactivisten en anderen; veroordeelt ook het onder druk zetten van die vervolgde personen door moedwillig hun familieleden te arresteren en te veroordelen en de vergunningen van hun advocaten in te trekken; blijft solidair met het moedige Belarussische volk en leden van maatschappelijke organisaties die met gevaar voor eigen leven opkomen voor een soeverein, vrij en democratisch Belarus waar recht, vrede en mensenrechten prevaleren;

2. eist dat het regime van Loekasjenka een einde maakt aan deze spiraal van geweld, foltering, repressie en propaganda tegen afwijkende stemmen en vermeende critici, alle politieke gevangenen, hun familieleden en alle willekeurig vastgehouden personen onmiddellijk en onvoorwaardelijk vrijlaat, algemene amnestie afkondigt voor iedereen die sinds 2020 op politieke gronden is gearresteerd en een vreedzame machtsoverdracht mogelijk maakt na de organisatie van vrije en eerlijke verkiezingen;

3. vraagt de Belarussische autoriteiten onmiddellijk een einde te maken aan de wrede, onmenselijke en onterende omstandigheden waaronder politieke gevangenen in voorarrest en detentie worden gehouden, zoals het ontzeggen van medische behandeling, elementaire hygiëneproducten en toegang tot advocaten en familieleden; veroordeelt de praktijk van "kettingarrestaties" of ongerechtvaardigde verlengingen van het voorarrest voor kleine overtredingen of op grond van valse beschuldigingen van "extremisme"; is ernstig bezorgd over het feit dat de gevangengenomen democratische oppositieleiders Viktar Babaryka en Maria Kalesnikava in het geheim naar een ziekenhuis zijn overgebracht zonder dat er enige informatie over hun gezondheidstoestand is verstrekt; is ook bezorgd over het aanhoudende gebrek aan informatie over de toestand van de oppositiepolitici Siarhei Tsikhanouski, Mikalai Statkevich en Maksim Znak, de journalisten Ihar Losik, Katsiaryna Bakhvalava (pseudoniem: Andreyeva) en Andrzej Poczobut (de laatste is ook een van de leiders van de Poolse minderheid in Belarus) en de activiste van de burgercampagne "Europees Belarus" Palina Sharenda-Panasiuk;

4. vraagt het regime van Loekasjenka de nodige medische behandeling te verstrekken aan en te zorgen voor behoorlijk medisch toezicht op alle politieke gevangenen met ernstige ziekten en gezondheidsproblemen, onder wie Maria Kalesnikava, Viktar Babaryka, Ales Bialiatski, Ryhor Kastusiou, Iryna Melkher, Halina Dzerbysh, Henadz Fiadynich, Marfa Rabkova, Vasil Berasneu, Viachaslau Areshka, Uladzimir Hundar, Uladzimir Matskevich, Mikalai Statkevich, Alena Hnauk, Andrei Voinich, Aliaksandr Fiaduta, Mikita Zalatarou, Dzmitry Zalomski, Aliaksei Hubich, Vadzim Hurman, Antanina Kanavalava, Andrei Skurko, Darya Afanasieva, Arsenii Maiseichyk, Ihar Mints, Pavel Hancharyk, Siarhei Batura, Viachaslau Dashkevich, Daniil Kastsiukevich, Mikhail Khamitsevich, Palina Sharenda-Panasiuk, Andrzej Poczobut, Kseniya Lutskina, Maryna Markevich, Yauhen Liulkovich, Volha Tsybulskaya, Volha Zalatar, Artsiom Bayarski, Pavel Kuchynski, Uladzimir Malakhouski, Ruslan Slutski, Alena Maushuk, Larysa Kuzmenka, Kiryl Palcheuski, Yury Prakharenka, Siarhei Verashchahin, Viachaslau Rahashchuk, Aliaksandr Kapshul, Raman Karanevich, Vital Melnik, Aksana Zaretskaya en Viktoryia Kulsha;

5. vraagt de Belarussische autoriteiten diplomaten en internationale organisaties, waaronder onafhankelijke medische stichtingen, in het bijzonder het Internationaal Comité van het Rode Kruis (ICRC), toe te staan politieke gevangenen te bezoeken zodat zij hun toestand kunnen beoordelen en hulp kunnen bieden; verzoekt de Commissie, de EU-lidstaten en internationale instellingen zoals het ICRC en Unicef systematische en brede steun te blijven verlenen aan Belarussische politieke gevangenen en hun familieleden die zich in een kwetsbare financiële situatie bevinden, alsook aan politieke gevangenen die hun straf hebben uitgezeten, onder meer door financiële steun en hulp bij medische en psychologische revalidatie;

6. eist een onafhankelijk onderzoek naar en een deskundigenverslag over de dood van politieke gevangenen die door het regime werden vastgehouden en de dood van activist Raman Bandarenka in november 2020, die het gevolg was van een zware afranseling, naar verluidt door politieagenten in burger of hun handlangers;

7. vraagt het regime van Loekasjenka zich te onthouden van elke vorm van intimidatie, ook van voormalige politieke gevangenen die nu zijn vrijgelaten; dringt er bij het regime op aan deze voormalige gevangenen in staat te stellen hun leven in vrijheid te leiden en hun volledige toegang te geven tot de arbeidsmarkt, het maatschappelijke leven en hun bankrekening en bezittingen; spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over het vermeende gebruik van dwangarbeid door gevangenen in Belarussische strafkolonies, met name door toeleveranciers van grote in de EU gevestigde bedrijven; vraagt alle in de EU gevestigde bedrijven de betrekkingen met Belarussische toeleveranciers die in hun toeleveringsketens gebruikmaken van dwangarbeid te beëindigen, zelfs als die toeleveranciers nog niet onder beperkende maatregelen vallen, en vraagt de Raad sancties op te leggen aan Belarussische bedrijven die in hun toeleveringsketens gebruikmaken van dwangarbeid; is verheugd over de recente aanneming van de resolutie van de IAO over de maatregelen die de Raad van Beheer overeenkomstig artikel 33 van het Statuut van de IAO heeft aanbevolen met betrekking tot de systematische schending van de vrijheid van vereniging, de onderdrukking van de democratische vakbondsbeweging en de voortdurende vervolging van onafhankelijke vakbondsleiders en activisten door Belarus, en verzoekt de lidstaten van de IAO daar gevolg aan te geven;

8. herhaalt dat de unilaterale terugtrekking van het regime van Loekasjenka uit het beleid inzake het Oostelijk Partnerschap, die op 28 januari 2021 is aangekondigd, geen legitimiteit heeft, aangezien het de werkelijke wil van het Belarussische volk en zijn verlangen naar een vrije, democratische staat niet weerspiegelt;

9. hekelt nogmaals het besluit van het regime van Loekasjenka om Belarus terug te trekken uit het Verdrag van Aarhus, een internationale overeenkomst die het mensenrecht op een schoon, gezond en duurzaam milieu ten uitvoer legt;

10. verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten na te gaan of het mogelijk is om vertegenwoordigers van de Belarussische democratische krachten, met name Svjatlana Tsichanowskaja, de legitieme vertegenwoordiger van het Belarussische volk, en het maatschappelijk middenveld toe te staan de lege zetels in bilaterale en multilaterale fora in te nemen die eerder door vertegenwoordigers van de Belarussische autoriteiten werden bezet, met name in het kader van het beleid inzake het Oostelijk Partnerschap; verzoekt de Commissie onafhankelijke, niet aan het regime gelieerde Belarussische deskundigen als nationale vertegenwoordigers van Belarus op te nemen in samenwerkingsprogramma's zoals EU4Climate, EU4Environment en andere initiatieven; moedigt de Raad Buitenlandse Zaken aan om Svjatlana Tsichanowskaja, als leider van het Belarussische verenigd overgangskabinet, een permanente uitnodiging te doen toekomen om deel te nemen aan zijn vergaderingen die over Belarus gaan; vraagt de leiders van de lidstaten en de politieke leiders van de andere deelnemende staten van de Europese Politieke Gemeenschap de Belarussische democratische krachten op te nemen in de Europese Politieke Gemeenschap, bijvoorbeeld door hun de status van waarnemer toe te kennen;

11. hekelt politiek gemotiveerde "showprocessen" en valse aanklachten die bedoeld zijn om vertegenwoordigers en aanhangers van de democratische krachten, het maatschappelijk middenveld, onafhankelijke mediakanalen, vrije vakbonden, mensenrechtenverdedigers en nationale, religieuze en seksuele minderheden angst aan te jagen; veroordeelt het besluit van de Belarussische autoriteiten van 23 augustus 2023 om het prominente mensenrechtencentrum Viasna en al zijn filialen tot "extremistische organisatie" te verklaren en dringt aan op de onmiddellijke vrijlating van de voorzitter en oprichter ervan, Ales Bjaljatski, winnaar van de Nobelprijs voor de vrede en van de Sacharovprijs, en van zijn collega's Valjantsin Stefanovitsj, Oeladzimir Labkovitsj, Marfa Rabkova en Andrej Tsjapjoek; hekelt voorts met name de veroordeling tot lange gevangenisstraffen van Henadz Fjadynitsj, Vasil Berasnew, Viachaslau Areshka, Maryna Zolatava en Liudmila Chekina, alsook de veroordeling bij verstek van vooraanstaande figuren van de democratische krachten zoals Svjatlana Tsichanowskaja, Pavel Latoesjka, Maryja Maroz, Volha Kavalkova, Sjarhej Dylewski, Valery Tsapkala, Stsjapan Poetsila en Jan Roedzik op basis van valse aanklachten zoals "samenzwering om de macht te grijpen" of "vorming van extremistische organisaties"; hekelt het feit dat de democratische oppositieleiders Pavel Sevyarynets en Mikalai Statkevich nog steeds gevangen zitten; hekelt het feit dat het regime van Loekasjenka Belarussen in het buitenland over de grenzen heen onderdrukt en dat Rusland die onderdrukking faciliteert en er actief aan meewerkt; dringt er bij het regime op aan onmiddellijk op te houden met het onttrekken en het dreigen met het onttrekken van kinderen aan het ouderlijk gezag om hun ouders te straffen omdat ze protesteren of politiek actief zijn; moedigt de Raad en de Commissie aan om nieuwe mogelijkheden te verkennen om de vrijlating van alle politieke gevangenen in Belarus te bewerkstelligen;

12. dringt er bij de Belarussische autoriteiten op aan onmiddellijk alle doodvonnissen om te zetten en een onmiddellijk moratorium op de toepassing van de doodstraf in te stellen als eerste stap in de richting van de volledige en permanente afschaffing daarvan;

13. verzoekt de Commissie en de lidstaten om mensenrechtenverdedigers, advocaten en maatschappelijke organisaties in staat te blijven stellen diensten te verlenen aan politieke gevangenen en hun families, met name sociale bijstand, gezondheidszorg en gratis rechtsbijstand; verzoekt de diplomaten van de EU en de lidstaten ondanks de huidige moeilijkheden in contact te treden met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, mensenrechtenverdedigers, onafhankelijke mediakanalen, prodemocratische groeperingen en de familieleden van politieke gevangenen in Belarus en ze te steunen;

14. verzoekt de Commissie, de lidstaten en de Europese Dienst voor extern optreden met internationale partners, zoals het Moskou-Mechanisme van de OVSE en de VN-Mensenrechtenraad, en met mensenrechtenactivisten en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld ter plaatse samen te werken bij het monitoren, documenteren en melden van de ernstige mensenrechtenschendingen en misdrijven tegen de menselijkheid die in Belarus plaatsvinden, om ervoor te zorgen dat de daders ter verantwoording worden geroepen en dat er gerechtigheid komt voor de slachtoffers; wijst op de waardevolle werkzaamheden van ngo's in en buiten Belarus die gevallen van foltering documenteren en zo een belangrijke basis leggen voor de toekomstige vervolging van door het Loekasjenka-regime gepleegde misdrijven; spreekt nogmaals zijn steun uit voor het Internationaal Platform inzake Verantwoordingsplicht voor Belarus;

15. herhaalt zijn oproep aan de EU-lidstaten om de weg te effenen voor de strafrechtelijke vervolging van Belarussische functionarissen die verantwoordelijk zijn voor of medeplichtig zijn aan verkiezingsfraude en ernstige mensenrechtenschendingen en misdrijven tegen de menselijkheid, op grond van de erkende beginselen van extraterritoriale en universele jurisdictie; sluit zich aan bij de oproep van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten aan alle leden van de VN om te overwegen er op deze manier voor te helpen zorgen dat er meer verantwoording wordt afgelegd; is voorstander van verdere besprekingen over de mogelijke oprichting in Den Haag van een internationaal tribunaal voor mensenrechtenschendingen in Belarus;

Betrokkenheid van het regime van Loekasjenka bij de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne

16. veroordeelt in de sterkst mogelijke bewoordingen de betrokkenheid van het regime van Loekasjenka bij de ongerechtvaardigde, illegale en niet-uitgelokte aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne en de bevordering van haatzaaiende uitlatingen, desinformatie en propaganda waarin de oorlogszuchtige retoriek van Moskou weerklinkt; veroordeelt in dit verband de massale levering van munitie en militair materieel door het regime aan de Russische agressoren, en met name de vervaardiging van onderdelen voor het Russische leger, alsook de stationering van Russische troepen in Belarus en de opleiding van die troepen door Belarussische instructeurs, de verwelkoming van de illegale en door de staat gesponsorde Russische terroristische organisatie Wagnergroep, het dreigement om aan de agressie deel te nemen, in combinatie met de stationering van troepen aan de grens tussen Belarus en Oekraïne, waardoor Oekraïense troepen daar niet kunnen worden weggehaald, en het gebruik van het grondgebied, het luchtruim en de infrastructuur van Belarus als uitvalsbasis voor de invasie en voor aanhoudende raketaanvallen op militaire en burgerdoelwitten in Oekraïne; merkt op dat de overgrote meerderheid van de Belarussen deze veelzijdige betrokkenheid bij de Russische aanvalsoorlog afkeurt; betuigt zijn volledige steun aan de Belarussische activisten die zich binnen Belarus tegen de agressoren verzetten door spoorwegen en andere door het Russische leger gebruikte aanvoerlijnen te blokkeren, aan de Belarussische cyberpartizanen en aan de vrijwilligers, in het bijzonder het Kastuś Kalinouskiregiment en het voormalige Pahoniaregiment, die aan de zijde van de Oekraïense strijdkrachten moedig vechten om de agressoren af te weren; spreekt zijn volledige steun uit voor het verlenen van bijstand aan deze verzetslieden;

17. laakt de illegale overbrenging van ruim 2 150 kinderen, waaronder wezen, vanuit door Rusland bezette gebieden in Oekraïne naar zogenaamde vakantiekampen in Belarus, waar zij worden gerussificeerd en geïndoctrineerd; veroordeelt krachtig de betrokkenheid van het Rode Kruis van Belarus bij de illegale deportatie van Oekraïense kinderen; steunt het onderzoek van de Oekraïense aanklagers naar de rol van Belarus bij de gedwongen deportaties en is van mening dat het optreden van Loekasjenka zelf en zijn regime ook kan worden beschouwd als een misdrijf tegen de menselijkheid, namelijk "deportatie of onder dwang overbrengen van bevolking" overeenkomstig het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof; stelt Loekasjenka verantwoordelijk voor deze oorlogsmisdrijven, net als Vladimir Poetin en Maria Lvova-Belova, en verzoekt het Internationaal Strafhof daarom te overwegen een soortgelijk internationaal aanhoudingsbevel uit te vaardigen tegen Loekasjenka; verzoekt de Raad de lijst van personen tegen wie de EU sancties heeft genomen, uit te breiden tot al wie betrokken is bij de gedwongen deportatie van Oekraïense kinderen naar Belarus;

18. pleit voor meer synergie en samenhang tussen het strategisch kompas van de EU en het strategisch concept van de NAVO, met name wat betreft de uitvoering ervan, om de Russische agressie tegen Oekraïne en de medeplichtigheid van het regime van Loekasjenka in dit conflict tegen te gaan; onderstreept het belang van intensievere samenwerking tussen de EU en de NAVO bij de aanpak van alle relevante aspecten van de betrokkenheid van Belarus bij de oorlog van Rusland tegen Oekraïne; acht het noodzakelijk een gemeenschappelijke strategie te ontwikkelen voor het behoud van de onafhankelijkheid van Belarus, met inbegrip van internationale steun daarvoor, en voor de overgang van het land naar democratie, met deelname van de EU en internationale instellingen zoals de OVSE, de Raad van Europa en de G7;

19. is van mening dat het regime van Loekasjenka de ongerechtvaardigde aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne mogelijk helpt te maken en aldus medeplichtig is geworden aan de door Rusland gepleegde misdrijven, wat inhoudt dat het verantwoordelijk is voor de vernielingen en de schade die in Oekraïne zijn aangericht; is voorts van mening dat het speciale internationale tribunaal voor het misdrijf agressie van Rusland tegen Oekraïne bevoegd moet zijn om niet alleen een onderzoek in te stellen tegen Poetin en de Russische politieke en militaire leiders, maar ook tegen de Belarussische leiders; verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten daarom alle nodige maatregelen te nemen om de strafrechtelijke vervolging mogelijk te maken van Belarussische functionarissen die medeplichtig zijn aan het misdrijf agressie, oorlogsmisdrijven, misdrijven tegen de menselijkheid en genocide tegen Oekraïne; is in dit verband ingenomen met de stappen die zijn gezet in de richting van de oprichting van een kantoor van het Internationaal Strafhof in Oekraïne; vraagt de EU en haar lidstaten juridische mogelijkheden te vinden om activa in beslag te nemen van de Belarussische leiders en aanverwante Belarussische entiteiten die betrokken zijn bij de Russische oorlog, en die activa zo mogelijk te gebruiken om de wederopbouw van Oekraïne te ondersteunen;

20. verzoekt de EU en haar lidstaten het toepassingsgebied van hun sancties (beperkende maatregelen) te verbreden en te versterken en een nieuwe reeks sancties aan te nemen tegen Belarus en Rusland en de personen en juridische entiteiten die verantwoordelijk zijn voor of medeplichtig zijn aan de ernstige mensenrechtenschendingen in Belarus, in het kader van de sanctieregelingen tegen Rusland en Belarus en de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten (EU-Magnitski-wet), waaronder sancties tegen rechters, openbare aanklagers, wetshandhavers, functionarissen van gevangenissen en strafkolonies, propagandisten en agenten van de beruchte KGB en het GUBOPiK/HUBAZiK (hoofddirectoraat voor de bestrijding van georganiseerde criminaliteit en corruptie);

21. vraagt dat tegen Belarus soortgelijke sancties worden getroffen als tegen Rusland; benadrukt dat Belarussische potas, de belangrijkste inkomstenbron van het regime, op de sanctielijst moet blijven staan en niet over EU-grondgebied mag worden vervoerd, vooral omdat Belaruskali, de grootste potasproducent van Belarus, rechtstreeks betrokken is bij het illegaal overbrengen, russificeren en indoctrineren van Oekraïense kinderen; vraagt de EU en haar lidstaten dringend hun capaciteit op te voeren om het werkelijke effect van sancties en mogelijke nevenschade te beoordelen, teneinde de volledige tenuitvoerlegging ervan te waarborgen en omzeilingsstrategieën te doorkruisen, en de speciale EU-gezant voor de uitvoering van EU-sancties op passende wijze te ondersteunen bij zijn werkzaamheden om alle mazen te dichten en de effectieve uitvoering van alle sancties te verbeteren;

22. vraagt dat Rusland en Belarus op de EU-lijst worden geplaatst van derde landen met een hoog risico ten aanzien van de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering; vraagt dat er een lijst wordt opgesteld van directe familieleden van degenen die banden hebben met het criminele regime van Loekasjenka en in EU-landen verblijven; vraagt dat hun inreisvisa en verblijfsstatus onmiddellijk worden herbezien; dringt er bij het Internationaal Olympisch Comité en andere internationale sportfederaties op aan om atleten uit Belarus en de Russische Federatie, van wie velen de ongerechtvaardigde aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne steunen of er zelfs aan hebben deelgenomen, niet toe te laten op de Olympische Spelen van 2024 in Parijs of andere internationale sportevenementen;

23. betreurt dat bepaalde lidstaten lobbyen voor de opheffing van de sancties tegen Belarussische potasproducenten, waaronder Belaruskali, en verzoekt de lidstaten gemeenschappelijke benaderingen te vinden voor de uitdagingen die de sancties met zich meebrengen; veroordeelt de derde landen die Rusland en Belarus helpen om de opgelegde sancties te omzeilen en verzoekt de Commissie en de lidstaten om te overwegen secundaire maatregelen tegen deze derde landen te nemen; betreurt dat de Hongaarse minister van Buitenlandse Zaken en Handel in februari 2023 officieel op bezoek is geweest in Minsk, hetgeen in strijd is met het EU-beleid ten aanzien van Belarus, Rusland en de aanvalsoorlog tegen Oekraïne; vraagt de Raad en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid om naast sancties ook andere maatregelen te overwegen en een coherente en alomvattende langetermijnbenadering ten aanzien van Belarus te ontwikkelen, in nauwe samenwerking met de partners van de EU;

Soevereiniteit van Belarus en bescherming van zijn taal en nationale cultuur

24. stelt met grote bezorgdheid vast dat Belarus zich op politiek, economisch, militair en cultureel gebied steeds meer ondergeschikt maakt aan Moskou; betreurt dat Belarus een satellietstaat van Rusland is geworden en veroordeelt het optreden van beide regimes, dat ertoe zouden kunnen leiden dat Belarus uiteindelijk door Rusland wordt opgeslokt en geannexeerd; veroordeelt het historisch revisionisme van het regime Loekasjenka en de pogingen van dit regime om zijn misdaden te rechtvaardigen, in het bijzonder de onderdrukking van het Belarussische volk en de aanvalsoorlog tegen Oekraïne; veroordeelt de plaatsing van Russische tactische kernwapens onder Russisch bevel op het grondgebied van Belarus, in flagrante schending van de kernwapenvrije status van Belarus, die is ingetrokken na het frauduleuze constitutionele referendum van 27 februari 2022; herhaalt zijn veroordeling van die plaatsing, die in strijd is met het Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens en kan leiden tot plaatsingen van kernwapens in de regio; verzoekt de EU, haar lidstaten en de NAVO alle mogelijke stappen te ondernemen om met deze plaatsing om te gaan; betreurt de dreigende retoriek van Loekasjenka over het mogelijke gebruik van kernwapens; verzoekt de EU samen te werken met de Internationale Organisatie voor Atoomenergie en de Groep Europese regelgevers op het gebied van nucleaire veiligheid om de nucleaire veiligheid van de Belarussische kerncentrale in Astravyets te waarborgen, en betreurt dat de tweede reactor van

de Belarussische kerncentrale is opgestart zonder dat naar behoren rekening is gehouden met de door de internationale gemeenschap geuite bezorgdheid over de nucleaire veiligheid; verzoekt de instellingen en lidstaten van de EU geen overeenkomsten te erkennen die het regime van Loekasjenka heeft gesloten met Rusland en waarin tegen de wil van het volk in afstand wordt gedaan van de soevereiniteit van Belarus;

25. verzoekt de EU en de lidstaten eensgezind te blijven bij het aanpakken van de veelzijdige dreigingen die het regime van Aleksandr Loekasjenka voor de EU inhoudt, met name de voortdurende en toenemende door de staat gestuurde instrumentalisering van migratie, die doelbewust menselijk leed veroorzaakt aan de grenzen van Belarus met Letland, Litouwen en Polen en daarbuiten; veroordeelt ten stelligste het gebruik van migratie voor politieke doeleinden door de Belarussische autoriteiten en beschouwt dit als een doelbewust georkestreerde represaille van het regime van Loekasjenka tegen EU-lidstaten voor hun steun aan de democratische krachten van Belarus, met als doel deze lidstaten te destabiliseren; maakt zich zorgen over de humanitaire situatie aan de grenzen van Belarus met EU-lidstaten; vraagt de EU-lidstaten in kwestie het EU-recht te eerbiedigen, aangezien het handhaven van Europese basisnormen, het internationaal recht en eerbied voor de waardigheid van elk mensenleven, met name in moeilijke omstandigheden, centraal staan in het democratische Europese project waaraan de EU ook Belarus wenst te laten deelnemen; benadrukt dat het recht op asiel moet worden gewaarborgd en dat er menswaardige en fatsoenlijke opvangvoorzieningen moeten worden geboden aan migranten en asielzoekers die aan de grenzen gestrand zijn;

26. is van mening dat de komst naar Belarus van het Russische militaire privébedrijf Wagnergroep potentiële veiligheidsrisico's met zich meebrengt voor Oekraïne, de EU-buurlanden van Belarus en de EU als geheel; herhaalt zijn verzoek aan de Raad om de Wagnergroep toe te voegen aan de EU-lijst van terroristische organisaties, en verzoekt de EU en haar lidstaten de activiteiten van de Wagnergroep in de gaten te blijven houden en de bescherming van de grenzen van de EU te versterken om provocaties van de Wagnergroep of pogingen van huurlingen van de Wagnergroep om de EU binnen te komen, te voorkomen, en de toenemende smokkel van goederen uit Belarus te blijven bestrijden;

27. wijst erop dat Belarus in toenemende mate economisch afhankelijk is van Rusland en andere niet-democratische landen, waaronder China; betreurt het dat het centraal geleide economische model uit het Sovjettijdperk opnieuw terrein wint in Belarus, waardoor het land nog meer geïsoleerd zal raken van de wereldmarkt, achterstand zal oplopen op het gebied van innovatie en modernisering en met een voortdurende braindrain te kampen zal hebben, hetgeen allemaal niet in het belang is van de Belarussische bevolking, die de voorbije jaren blijk heeft gegeven van steeds meer ondernemersgeest;

28. herinnert alle EU-bedrijven die actief zijn in Belarus aan zijn eerdere oproep om bijzondere zorgvuldigheid aan de dag te leggen en hun verantwoordelijkheid voor de eerbiediging van de mensenrechten te nemen, overeenkomstig de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten; verzoekt deze bedrijven af te zien van nieuwe investeringen in het land en publiekelijk bij de Belarussische autoriteiten te protesteren tegen de voortdurende onderdrukking van werknemers en burgers in het algemeen;

29. verzoekt de Commissie en de EU-lidstaten kleine en middelgrote ondernemingen in Belarus te blijven steunen, aangezien zij een belangrijke rol hebben gespeeld bij de ondersteuning van de prodemocratische beweging in Belarus, zowel tijdens de presidentsverkiezingen van 2020 als daarna;

30. betuigt zijn solidariteit met de Belarussen die hun nationale identiteit willen beschermen en koesteren en zich met name inspannen om het gebruik van de Belarussische taal te verspreiden; betreurt de recente veroordeling van kunstmanager Pavel Belavus tot dertien jaar gevangenisstraf wegens zijn inspanningen om de Belarussische taal en cultuur te bevorderen; verbindt zich ertoe zijn communicatie in het Belarussisch uit te breiden, met name door zijn verslagen en resoluties over Belarus en het beleid inzake het Oostelijk Partnerschap in die taal te vertalen, en verzoekt de andere EU-instellingen dit voorbeeld te volgen;

31. dringt er bij het Belarussische regime op aan een einde te maken aan zijn discriminatie van en geweld tegen alle minderheden, met name etnische, religieuze en seksuele minderheden; hekelt de Belarussische autoriteiten omdat zij de etnische Litouwse en Poolse gemeenschappen in het land in het vizier nemen, met name met de recente besluiten om Litouwse en Poolse scholen op te doeken en onderwijs in het Litouws en het Pools af te schaffen; vraagt de Belarussische autoriteiten de rechten van de Litouwse en Poolse minderheid te eerbiedigen, met inbegrip van het recht op onderwijs in het Litouws en het Pools; laakt de arrestatie van Andżelika Borys, Andrzej Poczobut en andere leden van de Poolse gemeenschap; is van mening dat de beschuldigingen van "aanzetten tot haat" en "goedpraten van het nazisme" die tegen Andżelika Borys zijn ingebracht, politiek en ongegrond zijn en geen enkele juridische waarde hebben, en neemt er nota van dat zij van deze beschuldigingen is vrijgesproken;

32. laakt ten stelligste de vervolging van religieuze gemeenschappen in Belarus, waaronder de vervolging van zowel geestelijken als leken die bij hun religieuze activiteiten weigeren het standpunt van het regime van Loekasjenka te steunen en het oneens zijn met zijn beleid; laakt in dit verband de veroordeling van de orthodoxe priester Siarhei Rezanovich, zijn echtgenote en zoon tot 16 jaar gevangenis, de druk die is uitgeoefend op wijlen de orthodoxe aartsbisschop Artemy Kishchanka, en de regelmatige arrestaties van geestelijken, waaronder de gevangenneming in mei 2023 van de katholieke priesters Viachaslau Adamovich, Andrei Kulik en Aliaksandr Shautsou en de catechist Uladzislau Beladzed; laakt ook de inbeslagname van kerken van katholieken in Minsk en het verbod op politieke activiteiten in het kader van protestantse evangelisatie;

33. dringt er bij het regime van Loekasjenka op aan onmiddellijk een einde te maken aan de vervolging en discriminatie van en het geweld tegen lhbti-personen en zorg te dragen voor hun volledige bescherming en inclusie in de samenleving; steunt de lhbti-organisaties in Belarus in hun pleidooi voor wetsherzieningen die gelijke rechten en bescherming voor iedereen waarborgen;

34. betreurt het ontbreken van wetgeving ter bestrijding van discriminatie ten aanzien van personen met een handicap in Belarus en de gedwongen sluiting in 2021 van de belangrijkste organisatie voor de rechten van personen met een handicap in het land, het Bureau voor de rechten van personen met een handicap; betreurt de problemen die kinderen met een handicap in Belarus ondervinden met betrekking tot correcte diagnoses, onderwijs en maatschappelijke re-integratie en het gebrek aan publieke verantwoordingsplicht en transparantie in de instellingen waar deze kinderen geplaatst zijn; onderstreept de noodzaak van de-institutionalisering en van de intrekking van Wet nr. 183-Z van de Republiek Belarus van 30 juni 2022 inzake de rechten van personen met een handicap en hun maatschappelijke integratie, die kinderen en volwassenen met een handicap discrimineert en hun toegang tot lager, middelbaar en hoger onderwijs beperkt naargelang van de ernst van hun handicap; is ontzet over het feit dat de Belarussische autoriteiten personen met verschillende handicaps in dezelfde instellingen blijven plaatsen en geen enkele groep gespecialiseerde zorg bieden, dat meer dan 10 000 personen met een handicap die in zogenaamde psychoneurologische instellingen verblijven hun wettelijke rechten worden ontzegd, en dat directeuren van deze instellingen door rechtbanken als hun wettelijke voogden zijn aangewezen; onderstreept dat de bepalingen die onvrijwillige opsluiting mogelijk maken, moeten worden ingetrokken;

Steun voor democratie en Europese aspiraties

35. benadrukt dat Belarus historische banden heeft met de rest van Europa en het erfgoed van de Europese cultuur en identiteit deelt, en dat het gezien de aspiraties van het Belarussische volk deel moet blijven uitmaken van de Europese politieke, culturele en economische ruimte; verwelkomt en steunt de verklaringen van Svjatlana Tsichanowskaja en de leiders van de Belarussische democratische politieke partijen over de Europese aspiraties van de Belarussen; verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten een ambitieuzere en bredere strategie te ontwikkelen, gekoppeld aan een breed economisch plan, ter ondersteuning van de democratische krachten in Belarus, waaronder oppositiepartijen, activisten uit het maatschappelijk middenveld, mensenrechtenactivisten, onafhankelijke kunstenaars, onafhankelijke vakbonden en vrije media, zowel in Belarus als daarbuiten, met als doel een democratische transitie in het land te bevorderen en de onafhankelijkheid en soevereiniteit van Belarus in stand te houden; dringt aan op uitgebreide programma's voor capaciteitsopbouw, opleiding in juridische deskundigheid voor het opstellen van wetgeving en over digitale en persoonlijke veiligheid, mentorinitiatieven, stages en andere opleidingsmogelijkheden om deze actoren mondiger te maken en hun potentieel te bevorderen;

36. dringt aan op betere communicatie van de EU met de mensen in Belarus om hen van informatie te voorzien en desinformatie en propaganda van de door de staat gecontroleerde media tegen te gaan; dringt er bij de EU-lidstaten op aan contacten tussen hun eigen bevolking en de Belarussische bevolking te bevorderen en hun maatregelen te coördineren om iets te doen aan de problemen waarmee democratische krachten en activisten uit het maatschappelijk middenveld in ballingschap worden geconfronteerd, bijvoorbeeld bij het verkrijgen van verblijfsvergunningen of het openen van bankrekeningen en in het kader van visumaanvraagprocedures in Belarus en in derde landen, onder meer als gevolg van een onjuiste toepassing van de sanctieregeling; benadrukt dat het Belarussische volk niet gelijkgesteld moet worden met het regime Loekasjenka en dat Belarussen die in ballingschap leven niet gediscrimineerd mogen worden op grond van de betrokkenheid van het regime bij de oorlog tegen Oekraïne; betreurt het dat het regime van Loekasjenka doelbewust diplomaten van de EU, haar lidstaten en andere landen uitwijst of hun accreditatie niet verlengt om ze te dwarsbomen bij het steunen van vervolgde Belarussen en het afgeven van visa; neemt nota van de inspanningen van middenveldorganisaties in de EU om hun Belarussische tegenhangers te ondersteunen en Belarussische burgers bij te staan tijdens de herplaatsingsprocedure, en vraagt de EU en haar lidstaten hun werk mogelijk te blijven maken;

37. moedigt de lidstaten ertoe aan de procedures voor het verkrijgen van visa en verblijfsvergunningen voor personen die Belarus om politieke redenen ontvluchten of voor slachtoffers van geweld die medische behandeling nodig hebben, verder te vereenvoudigen; verzoekt de Commissie en de lidstaten regels en procedures op te stellen voor gevallen waarin mensenrechtenverdedigers en andere activisten uit het maatschappelijk middenveld in Belarus hun staatsburgerschap wordt ontnomen, en steun te verlenen aan Belarussische burgers in de EU van wie de identiteitsdocumenten binnenkort vervallen maar niet kunnen worden vernieuwd omdat zij niet naar Belarus kunnen terugkeren;

38. verzoekt de Raad zijn conclusies over Belarus te herbezien en te actualiseren en zich daarbij te concentreren op de preventie en beheersing van veiligheidsrisico's die het regime van Loekasjenka met zich meebrengt, een doeltreffend overheidsbeleid van de EU, betrokkenheid van het Belarussische volk, met inbegrip van burgers in ballingschap, gestructureerde samenwerking met de Belarussische democratische krachten en het Belarussische maatschappelijk middenveld, en steun voor de slachtoffers van het regime van Loekasjenka;

39. is ingenomen met de opening in Brussel van de officiële missie van democratisch Belarus op 1 maart 2023; is ingenomen met de oprichting van het verenigd overgangskabinet als centraal uitvoerend orgaan van de democratische beweging, dat samen met de coördinatieraad, een gemeenschappelijk orgaan dat de Belarussische democratische samenleving vertegenwoordigt, door de internationale gemeenschap moet worden behandeld als de democratische vertegenwoordigers van het Belarussische volk; dringt aan op de ondertekening van een overeenkomst voor het officialiseren en systematiseren van de samenwerking tussen het Europees Parlement en de Belarussische democratische krachten en het Belarussische maatschappelijk middenveld, met inbegrip van het verenigd overgangskabinet en de coördinatieraad; benadrukt dat de Raad en de Commissie de internationale aandacht en steun voor de prodemocratische beweging in Belarus, die naar aanleiding van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne is verschoven, aan de gang moet houden; vraagt de Raad en de Commissie voorbereid te zijn op verschillende scenario's, zoals de (gedwongen) vervanging van Loekasjenka of de feitelijke annexatie of bezetting van Belarus door Rusland, en hierover overleg te plegen met het verenigd overgangskabinet;

40. is ingenomen met de goedkeuring door de Commissie van het steunprogramma EU4Belarus ter ondersteuning van de maatschappelijke veerkracht en de ontwikkeling van menselijk kapitaal, dat tot doel heeft de democratische aspiraties in Belarus te ondersteunen; is van mening dat deze steun van essentieel belang is voor het bestendigen van de veranderingen in de Belarussische samenleving die zijn voortgekomen uit de vreedzame prodemocratische beweging tijdens de presidentsverkiezingen van 2020; dringt erop aan dat de middelen van EU4Belarus strategisch worden ingezet voor activiteiten ter ondersteuning van de Europese aspiraties van het Belarussische volk;

41. verzoekt de Commissie en de lidstaten steun te blijven verlenen aan de culturele en educatieve activiteiten van Belarussische maatschappelijke organisaties en academische instellingen, met inbegrip van activiteiten ter ondersteuning van de Belarussische taal en de onafhankelijke media, en die steun nog uit te breiden; benadrukt het belang van steun voor digitalisering en het creëren van ruimten voor prodemocratische burger- en politieke participatie van de Belarussen; verzoekt de Commissie en de lidstaten steun te blijven verlenen aan de onafhankelijke Belarussische media, die na de presidentsverkiezingen van 2020 zijn gedecimeerd en hun activiteiten hebben moeten verplaatsen en heropbouwen; verzoekt de Commissie en de lidstaten in dit verband de capaciteit van Belarussische mediakanalen te versterken, zoals Charter 97, Radio Racyja, Euroradio, Belsat TV, Naša Niva en Novy Čas, en bijzondere aandacht te besteden aan nieuwe media zoals NEXTA, Malanka en Zerkalo (voorheen TUT.BY); is verheugd over de verhuizing van Radio Free Europe/Radio Liberty en de opening van zijn kantoor in Litouwen, dat geloofwaardige mediaberichtgeving biedt voor het publiek in Belarus;

42. benadrukt dat het belangrijk is de banden en samenwerking tussen Belarus enerzijds en jongeren en de academische gemeenschap in de EU anderzijds voortdurend te versterken; is verheugd dat de EU financiële middelen heeft toegewezen om opleidingsmogelijkheden te bieden aan Belarussische studenten en vakmensen, met name via het project EU4Belarus MOST+ ("mobiliteitsregeling voor gerichte interpersoonlijke contacten"); verwacht dat deze steun zal worden voortgezet en dat Belarussen in aanzienlijke mate zullen kunnen deelnemen aan EU-programma's zoals Erasmus+ en Horizon Europa; vraagt ook om blijvende steun voor Belarussische onafhankelijke academische instellingen, zoals de Europese Universiteit voor geesteswetenschappen in Vilnius;

43. benadrukt dat een aanzienlijk deel van de financiële steun van de EU moet blijven verlopen via flexibele en onpartijdige EU-mechanismen, zoals het Europees Fonds voor Democratie (EFD), zodat de steun goed terechtkomt bij maatschappelijke organisaties, onafhankelijke media en prodemocratische groeperingen en zodat er verantwoording wordt afgelegd; pleit voor meer laagdrempelige financiering voor ngo's in Belarus en daarbuiten; wenst dat het EFD meer aandacht besteedt aan Belarus en dat de lidstaten het EFD meer middelen ter beschikking stellen om de Belarussische democratische krachten te ondersteunen;

44. steunt de voorbereidingen voor een door de EU geleide internationale donorconferentie om de Belarussische democratische krachten bij te staan; vraagt de EU op operationeel niveau met de vertegenwoordigers van de Belarussische democratische krachten in gesprek te gaan om de werkzaamheden af te ronden met het oog op de vaststelling van een routekaart voor de uitvoering van het economisch en investeringspakket van 3 miljard EUR dat de Commissie reeds heeft gepland als een manier om de democratische aspiraties van het Belarussische volk te steunen; roept op tot een politieke dialoog tussen de EU en de Belarussische democratische krachten om tot een gezamenlijke visie op bovengenoemd steunplan te komen; benadrukt dat een inhoudelijke openbare discussie nodig is om draagvlak onder de bevolking te creëren voor een aanzienlijke betrokkenheid van de EU;

45. uit zijn bezorgdheid over de transparantie, vrijheid en eerlijkheid van de parlements- en gemeenteraadsverkiezingen van 2024 in Belarus, met name in het licht van nieuwe wettelijke beperkingen voor politieke partijen en verklaringen van de centrale kiescommissie waarin het belang van internationale verkiezingswaarneming en de rol van het OVSE-Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten in twijfel worden getrokken; laakt het feit dat de activiteiten van democratische oppositiepartijen in Belarus aan ondraaglijke voorwaarden en beperkingen zijn onderworpen; laakt met name de in februari 2023 aangenomen nieuwe wet op politieke partijen, die duidelijk tot doel heeft de activiteiten van democratische krachten te dwarsbomen en te ontmoedigen door deze krachten extra beperkingen op te leggen en ze ertoe te verplichten zich te laten registreren bij het ministerie van Justitie; is van mening dat met deze wet doelbewust wordt getracht democratische partijen formeel te liquideren en ze te beletten deel te nemen aan de parlementsverkiezingen van 2024, en uiteindelijk zal leiden tot een feitelijk verbod op politieke partijen die tegen het regime gekant zijn; verzoekt de nationale politieke partijen van de lidstaten en de Europese politieke partijen en stichtingen hun samenwerking met en steun voor democratische politieke partijen in Belarus verder uit te bouwen;

46. vraagt de leiders van de Belarussische democratische krachten eendrachtig te blijven en innovatieve methoden te blijven gebruiken om de Belarussen te informeren en met hen in contact te treden, met name in het land zelf, teneinde hun vertrouwen in democratische veranderingen behouden, en hen te mobiliseren voor de komende verkiezingen;

o

o o

47. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de Internationale Arbeidsorganisatie, de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, de vertegenwoordigers van de Belarussische democratische krachten, het Internationaal Comité van het Rode Kruis, het Internationaal Olympisch Comité, de Europese Voetbalbond (UEFA), de Wereldvoetbalfederatie (FIFA), de Internationale IJshockeyfederatie, de Internationale Tennisfederatie, de Association of Tennis Professionals, de Women's Tennis Association en de feitelijke autoriteiten van de Republiek Belarus.